

BISERICA și ȘCOLA.

Foie bisericească, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului :	Prețul inserțiunilor :	Correspondințele să se adreseze la Redacțiunea dela
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	„BISERICA și ȘCOLA“
„ „ „ „ jum. an 2 „ 50 „	4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.	Îar banii de prenumerațiune la
Pentru România și străinătate pe an 7 „ — „		— „Tipografia diecesană în Arad.“ —
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Cuventare la Dumineca Rosaliilor.

de Protosincelul Iosif Goldișu.

„Li s'a au aretatii lorii limbi împartite ca de focu, și s'a au asezatii pe fiecare carele din ei. Și s'a au implutii toi de Duchulii sânt. (Fapt. Ap. II.1-4).

Jidovii ținea serbătorea Rosalelorii spre aducerea aminte de ziua a cinci-decea după eșirea lui Moise cu Israiltenii din robia Egiptului, în carea și Ddeu pe muntele Sinaii între fulgere și tresnete a datii lui Moise legea. Noi creștinii serbămii ziua Rosalelorii spre a-ne aduce aminte de ziua a cinci-decea, în care după eșirea din mormentii a lui Christos și a dreptilorii ce zăceii întru întunecii, Duchulii sânt în chipulii limbelorii de focu, în mijloculii unui viforii cutrămurătorii a adusii pe pământii legea iubirei creștinesci.

Este în adevărulii minunatăa ziua de astădii: pentru că în ea s'a pusii fundamentulii sântei năstrelor religiiuni; în acéstă și a strălucitii sântulii Duchii în totă puterea Ddeirei sale pe pământii, dândii-pământulii prin venirea sa de o-dată altă colóre; de aci încolore au dispărutii îndoelile și a triumfatii cuvântulii lui Ddeu; mărireii lui Christos carea devenise întunecată, de-odată fu recăstigată; Christos celii restignitii din acéstă și fu recunoscutii și onoratii ca unii rescumpărătorii alii lumii, pe care Tatălulii făcătorulii l'a tramisii pe acestii pământii spre mântuirea năstrelor; cu unii cuvântii lumea fu creată de nou.

Dar ca minunata venire a Duchulii sânt și forma foculii în care s'a pogoritii preste Apostolii să ne fie spre folosii după detorința ce am ca păstorii sufletescii, ve spunii I. C. să nu credeți că Duchulii Sânt în ziua de astădii pogorîndii-se din ceriulii s'a mutatii dintr'unii locii într'altulii; nici că ivinduse în forma foculii, este în adevărulii focu, căci acéstă ar fi în contra sântei năstrelor religiiuni. Duchulii Sântii, precum Tatălulii și Fiululii, este nemărginitii și împreună cu aceste două fețe sau persone unulii și același Ddeu;

din loculii unde se află nici nu pôte merge într'altii locii, unde nu ar fi, de ôrece elii în totii loculii esistă în întregitate sa.

Mai departe fiind numai duchii sau spiritulii curatii, nu pôte fi focu orii altă ființă materială și cu corpulii. Și dacă totuși se dice, că s'a pogoritii preste apostolii: trebuie se înțelegemii, cumcă s'a făcutii vedutii prin o lucrare nouă, și a preferitii a lua forma limbelorii de focu, ca se esprime însușirile lucrării, ce voia se producă în Apostolii.

Scim însușirile cele trei de căpetenie a le foculii: 1) că curățesce, 2) că luminează și a 3) că vibrândii sau mișcândii-se năncetatii nisuesce în sus la înălțime. Și până ce voii arătă că aceste le au desvoltatii în Apostolii, și voiesce a le desvolta și în noi, vë rogii se fiți cu atențiune!

I.

Scim din esperință că foculii are putere de a curăț. Aurulii în focu se limpedesce, ferulii prin focu se curățesce de șgură și se renoesce. Asemenea efectulii a produsii și în Apostolii: Apostolii nu erau deplinii curății la inimă; inima lorii era învescută în rugina necredinței, era plină de îndoială și frică, era nestatornică și slabă; era trebuință se vină focu din ceriulii, ca se o lămurescă de atâtea nedesevîșiri.

Pe marea atlantică insula Madeira era unii cuibii uriciosii de șerpri veninosii și de fiere sêlbatices, până ce în secl. alii 15-lea fu descoperitii de Ioan Gonsalvo și Tristan Voz. După ce acestii bărbații cunoscură productivitateii pământulii, întrebuintăreii foculii spre a curății insula de spini, buruenii, smidă și copaci, de care era preste tot acoperitii, dar mai alesii spre a o curății de nenumeratele fiere sêlbatices, la a căroră recniturei și urlete continue luau fiori și pre cei mai curăgiosii ostași. Ei așteptară o zi, în care vântulii bătea forțe tare, atunci aprinseră pădurea, foculii se lăți cu rapediune mare în totte părțile și așa

curăți insula, în cât ea deveni una din cele mai roditoare, și mai avute insule ale pământului, care cu multele sale produse, dar mai ales cu zahărul poate provede Europa întregă.

Asemenea lucrăză în sufletele ômenilor și foculŭ celŭ Ddeescŭ, ce s'a pogoritŭ astăzi preste Apostoli.

Este cunoscutŭ celŭ atotsciutorŭ, că inima noastră a devenitŭ întunecată de poftele cele rele, locuința oriciôsă păcatelorŭ, ce nu lasă să între într'însa lumina și adevărulŭ creștinismului; elŭ se folosește dară de flacărele sale Ddeesci spre a o curăți și renoi.

Se căutăm adevărulŭ vorbelorŭ nôstre în viața lui Pavelŭ apostolulŭ, a cărui inimă n'a fost altă, decât vasŭ necuratŭ plinŭ de ură și întărire contra Mânt. Christos și a învățecilorŭ lui; dar foculŭ celŭ Ddeescŭ l'a făcutŭ fără de veste vasŭ alesŭ.

Ce a fost inima unui Augustinŭ? Pădure întunecată a rătăcirilorŭ, locuința șerpilorŭ și vermiilorŭ neadormiți ai desfrenării și ambițiunei; dar foculŭ Ddeescii iubiri a curățitŭ inima lui, a prefăcutŭ o într'unŭ pământŭ atât de roditorŭ alŭ virtuțilorŭ, atât de avută în cele mai adencî învățături, încât viața lui deveni modelŭ de viață creștinescă, iar svaturile în învățatura densusului tesaurŭ neprețuitŭ pentru biserica creștină.

Acest focŭ făcătorŭ de minuni l'a simțitŭ cuviosulŭ Davidŭ, când doria se vadă înoirea lumii, dicând: „Trimite-vei duchulŭ teŭ, și se vor zidi și vei înnoi fața pământului.“ (Ps. 103. 31).

II.

A doua însușire a focului este, că luminează. Prin această însușire se arată cealaltă lucrare, ce a datŭ o foculŭ celŭ Ddeescŭ la tótă lumea prin Apostoli. Ddeesculŭ înv. Christos a propusŭ învățecilorŭ cerescile sale învățături, li-a esplicatŭ sublimatele misterii și i-a povățuitŭ la perfecționare; dar pe lângă tôte, inima lorŭ din cauza naturalei nesciințe era întunecată și ne petrinsibilă, încât ei nu se putură lumina din destulŭ prin lumina frumôselorŭ lui învățături.

Mai pe urmă a sositŭ din ceriŭ foculŭ Dumne-ddeescŭ, ce l'a preșisŭ lorŭ Christos învățatorulŭ; și iată că după profetia ce dice: „Acela vë va învăța pre voi tot adevărulŭ“ (Ioan 16. 3.), așa s'a luminatŭ mintea lorŭ, încât prevădură adevărurile cele mai ascunse, cuprinsură secretele cele mai adencî, pricepură pasagele cele mai întunecate ale scripturei.

Din această flăcără cerescă s'a revărsatŭ lumina sciinței asupra fiesce-căruia, ca în lume se pôtă respândi lumina adevărului, să pôtă resfira întuneculŭ idololatriei să pôtă înfrunta rătăcirile filosofiei profane, și să arate ômenilorŭ calea ce duce la mântuire.

Bine se deosebimŭ însă acestŭ focŭ de foculŭ celŭ amăgitorŭ, ce acopere adevărulŭ și aretândŭ obiectele în altă formă, grăbimŭ la elŭ ca fluturii și țintarii la lumina aprinsă.

Șciți — dice Origenŭ — că și deavolulŭ pretotindenea aprinde focŭ, care înse dă o lumină falsă, ce ascunde adevărulŭ și lucrurilorŭ deșerte li dă colore frumoasă. Și fiind că ômenii mai multŭ îndrăptă pașii lorŭ după apărința acestei lumini amăgitoare, pentru aceea umblă neîncetatŭ după bunuri materiale, iar la bunurile sufletesci puținŭ cugetă sau le desconsideră cu totulŭ.

Diavolulŭ — dice mai departe Origenŭ — imiteză pre unŭ Corsari, cari în apropierea stâncilorŭ și a straturilorŭ de năsipŭ periculoșe, mai ales când marea e înfuriată, facŭ focŭ, și corăbierii creștendŭ a afla unŭ limanŭ sigurŭ, pornescŭ cătră acelŭ focŭ amăgitorŭ, unde însă se înșelă amarŭ, căci naia li se frânge ori stăgneză și ei cadŭ prada Corsarilorŭ.

Noi încă neîncetatŭ navigămŭ pe furiôsă mare a vieții din lumea acésta, unde diavolulŭ împelițatŭ și răpitorŭ, pândesce neadormitŭ după sufletele nôstre deasupra stâncelorŭ și vetrelorŭ năsipôșe a-le patimelorŭ, aprinde unŭ focŭ seducătorŭ, foculŭ egoismului, foculŭ desfrenării, foculŭ resbunării.

Se ceremŭ dară dela Ddeŭ lumina adevărului, carea ne duce la limanulŭ mântuirii, precum a cerutŭ proroculŭ Davidŭ, când dicea: „Trimite lumina ta și adevărulŭ teŭ, aceste mă vorŭ povețui, și mă vorŭ duce la muntele celŭ sântŭ alŭ teŭ și la locuințele tale.“ (43. 3.)

III.

A treia însușire a focului este că neîncetatŭ vibrăză sau se mișcă, foculŭ în veci nu se odihnesce. Elŭ arde, consumă, rumpe și resipește ori ce obiecte staŭ în calea sborului seŭ cătră ceriŭ.

De-lŭ vorŭ închide în pesceri suterane, elŭ scie să-și deschidă calea cătră ceriŭ, încâtŭ elŭ petrile, pământulŭ și ori-ce i opresce calea, cu unŭ trăsnetŭ înfricoșatŭ le aruncă în aerŭ.

Acésta lucrare s'a manifestatŭ la Apostoli după ce i-a aprinsŭ foculŭ Duhului sânt! Când i-a vedutŭ pre ei lumea din acelŭ momentŭ în trăgânare sau odihnă? Ei fără înterupere aŭ călătoritŭ și lucratŭ în onôrea lui Ddeŭ: — Ici predicău, colea capacitaŭ, într'altlocŭ catechisaŭ și împărțiaŭ sântele taine; cercetaŭ pre bolnavi, mângăiaŭ pre cei întristați, botezaŭ pre novicii și întorceaŭ pre cei păcătoși la pocăință. Amenințări, opreli și forțe nu erau în stare a-i reținé dela sublimulŭ scopŭ, spre care li erau îndreptate aspirațiunile, cugetele și firmulŭ lorŭ propusŭ.

Ei și-au deschis calea prin fapte admirabile : au resturnat idolii dinpreună cu templele și altarele lor, au combătut rătăcirile, și cu desconsiderarea suferințelor : chiar în lanțuri, în temnițe, în mijlocul muncilor și sub lovirile securilor încă trimiteau sufletele în ceriu prin arderea zelului lor.

* * *

Din cele audite ați potut înțelege I. C. că Duhul sântu, duhul înțelegerii este principiul de viață al bisericii : unde lipsese el, acolo e întunecă, e mörte sufletescă. Elu este care în sântele taine lucrăză mântuirea, și totu binele omului se nasce și se desvöltă prin ddeșca lui însipirare, precum resarū și se desvöltă plantele la suflarea cea lină a zefirului din Maiu. Precum plöia cea caldă, recreatöre, face ca mugurii și pupii să se desfacă, totă glia se fiă acoperită cu iarbă verde și numai stēnca de tot pleșă remăne golă și mörtă : așa lucrăză Duhul St. în sufletele ömenilor capaci spre bine.

Duhul sântu cu focul ddeirei sale se ne curățescă și pre noi de pēcate ; lumineze-ne mintea nöstră, ca pricepându-ne și noi ca și Apostolii, destinul nostru cel sublimu, să putem ocupa locu cuvenitu în concertul popörelor luminate ; încăldască-ne inimele, ca cu zelul și solidaritatea Apostolilor să ne putem lupta pururea cu succesu pentru interesele nöstre conducătöre la bine. Amin.

Roma și biserica Românilor.

(Continuare.)

Întemeiați pe mărturiile marilor bărbați ai națiunei : Georgiu Șincal, Simeon Bärnuțu, A. T. Laurian și Papiu Ilarian, constatarăm, că pozițiunea bisericii române după unire nu numai că nu s'a îmbunătățit, ci din contră ea deveni încă mai periclitată, iar națiunea română tot mai asuprită, pentrucă de aci nainte ea avu se suferă mult nu numai dela inimicii seculari, ci în parte chiar și dela proprii sei fii, trecuți la uniune, ni-o pune S. Bärnuțu, și relatările sale, fără îndoială sunt în deplină consonanță cu faptele.

Nemulțumirea poporului cu uniunea să manifestă prin scene chiar sängeröse. Celu d'intăiu Episcopu hirotonitu dupre canonisațiua Papei, Ioanü Giurgiu, alias Pataky, iesuitu ca toți iesuitii, muri otrăvitü. Numai Inocentiu Clain putu împăca spiritele revoltate, publicând poporului ca să se țină de credința strămoșescă.

O poemă istorică din secolul trecutü intitulată : „*Plângerea S-tei Monăstiri a Silvașului*“ în ținutul Hațegului, aflată în biblioteca Mănăstirii Căldurușeni, în România, de par. Archimandrit G. Enăcenu, și publicată în jurnalul „Biserica orto-

doxă română“ din 1878, precum și în „Biserica și Școla“ din acelu anu, descriind introducerea uniunei în Ardealu și suferințele românilor ortodoxi, provenite dela catolici și uniți, servesce ca documentu istoricü förte prețiosu pentru istoria nöstră bisericescă, mai cu samă, că auctorulü, deși necunoscut, dar se vede a fi martorulü ocularü alu evenimintelorü ce descrie, pöte fi chiar unulü dintre călugării Monăstirei Silvașului. Elu espune nu numai starea nenorocită a bisericii și monăstirilor ortodoxe din Ardélü după unire, ci cu aceeași durere și intristare descrie și suferințele martirice ale nemuritorului Episcopü Inocentiu Clain, care prevēdind cu mintea sa ageră funestele consecințe a le uniunei pentru națiune, stăruia ca se scape biserica din cursa ei.

Autorulü, după ce spune că la anulü 1744 s'a ivitü ca predicatorü contra uniunei unü călugărü Visarion cu numele, carele convorbind cu episcopulü Inocentiu, l'a sfătuitü ca de

... împreunarea lätinescă

Cu totulü să se părăsescă,

asa descrie silințele episcopului Inocentiu și suferințele lui, pentru desunirea Românilorü :

Atunci Clain, păstorü și Archiereü,
Temēdu-se de Dumneșeu,
Ca nu cum-va turma lui Christos să pērä,
Și din mânele lui să cēră,
Äu voitü soborü mare a-se face,
Töte îndreptându-le și pre norodü să-lü împace,
Poruncă protopopilorü äu datü,
Scriindü să vie totü popa și unü omü din satü,
Ca dupre porunca archierescă,
La soborü să se gătescă.
Dj rânduită äü însēmnatü,
Și toți la scaunü s'äü aflatü.
Vlädica pre protopopi i-äü luatü,
Cu ei în polată äü intratü.
Äü disü, iată unația fu până acum täinuită,
Iar acum cu totulü descoperită ;
Până acum äü fostü legată,
Ca într'unü sacü ascunsă și băgată.
S'äü deslegatü și äü eșitü afară,
Și se vede de toți în țēră.
Și de veți voi cu toții să stämü,
Și de ea să ne spälämü,
Dēcä vomü sta totü țēră putemü,
Cu totulü să o lăpădämü.
Iar unü protopopü din soborü s'äü sculatü,
Și pre Archiereü cu obrăznicie l'äü muștratü.
Și i-äü disü Märia ta totü Ardélulü stăpänesci,
Și ea unü copilü vorbesci.
Äü pentru unü călugărü mincinosü, *)
Să-mi lasü eü cinstea cea de folosü.
Vlädica atunci s'äü scărbitü,
Și din Soborü äü eșitü,
Și din palatü afară,
La norodulü celü de prin țēră.
Audiți, filorü, eü când am venitü
Păstorü la voi, în unire v'am gäsitü.
Eü trebuie să më ducü la împērăție,

*) Alusiune la Visarion.

Puind silință să vă scoți din unie.
 Decî soborul ū s'au răsipitū,
 Și Vlădica de călătorie s'au gătitū.
 Acum nu mai este mângăere,
 Ci plângere și durere.
 Când Visarion în Ardélū au propoveduitū.
 Atuncea și Petru Aron de la Roma, au fostū venitū,
 Din școlî forte învătătū,
 Iar de pravoslavie rătăcitură și depărtatū,
 Și când soborul de Clain au fostū adunatū,
 Atunci și Petru Aron în soborū s'au aflatū
 O! de nu s'ar mai fi născutū,
 Că multe răutăți acestū omū au făcutū,
 Că câte Vlădica în soborū au vorbitū,
 Elū tôte le-au fostū auditū.
 Și asupra celū ce i-au făcutū lui bine,
 Și l'au chrănitū pe elū cu pâne,
 Călcăiulū și-au rădicatū,
 Și din scaunū l'au surpatū.
 Vlădica Enochie la Beciū au plecatū,
 Și în loculū sêu namesnicū pe Nicolae au lăsatū,
 Și ori-ce pricină în clirosū să se întâmpeleze,
 Tôte de elū să se îndrepteze.
 Aron acum bună vreme au găsitū,
 Pre Enochie la crăiasa l'au pârîtū.
 Dicend, că umblă cu fățarie,
 Și nu-i dreptū la împărăție.
 Iară cătră Vlădica s'au arătatū,
 Prietenū bunū, dăndu-i și sfatū,
 Înse prin scrisori l'au violenitū.
 Și până la Roma l'au isgonitū.
 Acolo în robie s'au închisū.
 Și în tótă vieța sa au plânsū.

Dupăce, în cele premerse, autorulū arată prigonirile și suferințele la cari au fost espusū Episcopulū Inocentiu, prin intrigile lui Pavel Aron, trece la espunerea persecuțiunilor pornite din partea acestuia, ca episcopū unitū, asupra Românilorū ortodoxi :

Aron, vrënd ticăloasa unație s'o întărăscă
 S'a sculat cu putere tirănescă;
 Și în cincispredece ani de țile,
 A făcut la creștini multe necasuri și sile.

Face apoi paralelă între principele calvinū Mihaiū Apafi, care a martirisatū pe Metropolitulū Sava Brancovanū, și Episcopulū Pavel Aron, dicend :

Acestui Apafi, Aron întru tôte a urmat,
 Încă și mai tiranū s'a arătat.
 Apafi pe Metropolitulū Sava l'a omorît,
 Iar Aron mulți preoți și mirenî a prăpădit;
 Mihaiū Apafi bisericii n'a stricat,
 Iară Aron cincideci și patru a surpat;
 Lucru ca acesta n'au făcut,
 Mai nici tiranii cei de demult;
 Aceia pre mucenicii îi muncă,
 Iară bisericile se țidea;
 Acesta bisericile a răsipit
 Și pre creștini i-a dosădit.

Acăsta era trista situație, în care se afla românii din Ardealū după unire! Împilați până la pământū de străini, trebuia acum ca cupa amărăciunii lorū să-o mai mărescă încă căpeteniile bisericii unite, cari dederă mâna cu impilatorii națiunii. În Banatū, românii au fost cruțați de asemenea sfășieri și persecuțiuni, pentru că din fericire până în anulū 1834 ei nici de nume n'au cunoscut uniunea cu biserica Romei. Dar, cu încetarea metropoliei române din cauza uniunii, necăpătând episcopi naționali, cădură sub jurisdicțiunea ierarhiei serbesci și atunci primiră acăstă jurisdicțiune tacitū siliți de împrejurări amenințătoare religiunii lorū, căci o biserică asuprită, țice *Papiu Ilarian*, ca și unū poporū, cêrcă scăparea acolo, unde o află, și la străinū; bănațenii se supuseră atunci Serbilorū de bună voie pentru păstrarea credinței. ¹⁾

Dar cu atăt mai grele lupte trebuiă se susțină pentru credința ortodoxă românii din Ungaria, Maramurașenii, Satmarenii și Bihoreni. În anulū 1689 Primatele Ungariei Kolonics adusă întâia-ora între Românii din Ungaria unū misionarū, ca să-i unescă cu biserica Romei.

Acestū misionarū, călugărū apostat, Iosif Camelis, fū aședatū întêiū ca episcopū unitū la Muncaciū, și în cele din urmă la Dobrițin, ca să facă propagandă între românii din Biharea, dar neputend produce nici unū rezultatū se retrasă în mănăstirea de lângă Bicsadū, în districtulū Oașului, unde încercând a face de nou propagandă pentru unirea cu Roma, a fost tăiat în bucăți, de unū românū din Bicsadū Ioan Șuhai cu patru soți ai lui din satulū Șicalău, așa de mare era amorea Românilorū pentru credința strămosescă și ura lorū contra uniunii. Mai târziū însă Românii din Satmarū ne avend episcopii sei, nici păstori sufletesci, și, câți avea, erau supusi clerului catolicū, care îi momia cu totū felulū de apromisiuni, în cele din urmă, fără a avea cea mai pucină conștiință de schimbarea religiunii lorū, urmată prin apostasierea preoților sei, se aflară deodată în unire cu Roma, credind că ei și astăzi sunt în religiunea străbunilorū sei.

Mult au fost năpăstuiți și asupriți cu unirea încă și Românii din Biharea, mai cu samă din partea episcopilorū latini din Oradea-mare, cari cercaū a supune pe Români șieși, si împedeaū în totū modulū pe Episcopii din Arad, sub a cărorū jurisdicțiune se supuseră după mórtea ultimului lorū Episcopū din Oradea-mare, Efremū, ca acestia să nu pôtă cerceta pe credincioșii lorū din ținutulū Biharei. Episcopulū catolicū din Orade, Nicolaū Csáky mijloci în anulū 1748

¹⁾ Papiu Ilarian: Istoria Rom. din Dacia, pag. 106.

ca pentru lățirea unirei între românii din Biharea să capete un vicariu, ca episcopu unitu în Oradea-mare, pe care însuși îl plătia cu 6000 fl. pe an. Uneltirile și machinațiunile de care se serviau catolicii pentru unirea românilor, au provocat la anul 1739 ținerea unei mari adunări de popor în satul Lugașu, întărind cu jurământu cugetul lor de a rămâne neclatiți în legea strămoșească.*)

Și în adevăr, o comisiune emisă în anul 1753 din partea guvernului la cererea episcopului Sinesie din Arad, mergând din sat în sat pentru a constata numărul populațiunei unite, n'a aflat decât trei sate unite în tota Biharea, și anume: Poceiu, Sântandraș și Leita mare, singure care constituiau eparchia episcopului unitu din Oradea-mare!

Iată funestele consecințe ale uniunei pentru Românii din coci de Carpați! Unirea adusă: *isolarea și slăbirea forței de rezistență a națiunei, pierderea centrului de unitate bisericească și națională, pierderea Metropoliei, pentru care se plânge amar nemuritoriul episcopu Inocentiu în scrisoarea adresată din exil la 1747 către protopopul Sacadat în Blasiu: „Scaunul acesta a fost Archiepiscopesc, și se face episcopesc! Ce adaugere are dar biserica mea?”*

În adevăr, folosindu-ne cu expresiunea marelui Prelat, biserica română unită, ca organism cu constituțiune proprie bisericească, nu avu nici o adaugere, nici un profit din uniune. Episcopii uniți, câți s'au succedat dela uniune încoci, numai doi au luptat pentru drepturile biserice unite, ca biserica de rit și disciplină orientală, Episcopii Inocentiu Clain și Grigoriu Maior, pe când toți ceilalți au condus-o la ascultarea și supunerea servilă ierarchiei despotice a bisericei papale. Episcopul Bobu resturnă toate aședemintele cele vechi ale bisericei orientale, resturnă din temelii constituțiunea ei. În locul sistemii sinodale introdusă sistema cea despotică-ierarchică a catolicilor: în locul călugărilor întemeia Capitulu ca la catolici, în loc de a chema sinode, în trebile biserice se svătuia cu Capitulariști; afară de acestea încep a recunoște supremația Primatului dela Strigoniu²⁾.

Astfel, vorbind în respectu eclesias-tic, biserica română unită mergea pasu de pasu spre decadință. și organismul ei încă nici astăzi nu funcționează normal; o stare acesta a bisericei gr. cat. române, care ni-o ilustră mai bine Memorandulu clerului și poporului din diecesa Gherlei, adresat, în anul trecut, către P. S. S. Episcopul I. Szabó.

(Va urma.)

*) Șaguna Istoria bis. I. II. pag. 224

2) Papiu Ilarian: Istoric Rom. din Dacia, pag. 95.

Sinodul eparchialu din Arad.

(Continuare.)

Ședința VIII, s'a ținut la 29. Aprile (11. Maiu), 1883., la 5 ore după amăzi. Președinte: Prea Sântia Sa Dlu Episcopu. Ioan Mețianu. Notariu: Augustin Hamsea.

La ordinea zilei se continuă reportul comisiunei epitropesci, carea prin referintele se Ioan Beleşu cu privire la fondul instructu episcopescu aradanu arătă, că censurându de nou socota a constatatu că acestu fondu a fost cu finea anulu 1882, în sumă de 7020 fl. 39½ cr. cea ce la propunerea comisiunei, se ia la cunoscință.

Punctulu 9 din reportul Senatulu epitropescu aradanu, referitoriu la starea fondulu sinodalu congresualu, din carele se vede, că acestu fondu a fost cu finea anulu 1882 în sumă de 3636 fl. 32 cr. v. a. se ia spre sciință, avisându-se totu de o dată Consistoriulu a ingrigi, ca pretensiunile, ce le are acestu fondu și anume la fondul generalu diecesanu în sumă de 1451 fl. 50 cr. ér la fondul instructiunei publice în suma de 104 fl. să se restituie în decursulu anulu 1883.

Punctulu 15 din reportul Consistoriulu, referitoriu la starea fundațiunei contelui Andreiu Foray din Soborsinu, din carele se vede, că acea fundațiune a fostu cu finea anulu 1882 în sumă de 651 fl. 23 cr. la propunerea comisiunei, se ia spre sciință.

Presentându-se proiectele de bugetu ale ambelor Consistorie la propunerea comisiunei, Sinodulu votază și stabilește bugetele ambelor Consistorie pentru acoperirea lipselor de administrațiune, a cultulu și instructiunei publice pre anul 1883 în sumă de 33.025 fl. pentru Consistoriulu din Arad, și 8905 fl. pentru Consistoriulu din Oradea-mare.

Cu privire la deficitulu, ce se arătă în bugetulu Consistoriulu aradanu în sumă de 1740 fl. Sinodulu enunciaz: Se avisază Consistoriulu a stării să se încaseze mai multu din contribuiri restante, și din acelea a acoperi deficitulu aretat, eventualu din economiile, ce se vor pute face la diferitele pozițiuni preliminate.

Cu privirie la decisulu sinodalu din anul trecut Nr. 216 punctu i) Sinodulu enunciaz: Bugetele de faciă vor servi de cinosura ambelor Consistorie și pentru anul 1884.

În cea ce privesce sumele votate pentru ajutarea școlerulu serace de comisiunea scolastică și primite de sinodu sub Nr. 82 și adecă pentru teritoriulu Consistoriulu aradanu până la 2000 fl. ér pentru celu oradanu până la 1000 fl. în vederea că Consistoriulu oradanu nu dispune de nici unu fondu pentru acoperirea acestei pozițiuni — la propunerea comisiunei Sinodulu avisază Consistoriulu din Arad, ca din sumă de 2000 fl. preliminară în bugetulu Senatulu scolariu sub poziția 16 se asemeze și solvescă Consistoriulu din Oradea-mare pentru ajutarea școlerulu serace din acelu districtu până la sumă de 600 fl. v. a.

În fine reportându comisiunea epitropescă, că a revedutu socoțile prezentate de consistoriulu aradanu, și a aflatu, că acele sunt în ordine la propunerea comisiunei Sinodulu aprobază socoțile pre anul 1882 și epitropiei Consistoriale i-se dă absolutoriu.

Urméza reportulu comisiunei bisericesci, care prin referintele se Vasiliu Mangra, referéză asupra

reportulŭ Senatului strensŭ bisericescŭ alŭ Consistoriului din Aradŭ, cŕ :

a) Senatulŭ strensŭ bisericescŭ se compune din unŭ asesorŭ ordinariŭ, aplicatŭ ca referinte, 12 asesorŭ onorari și 2 fișci consistoriali și defensorŭ matrimoniali ;

b) la jurisdicțiunea Consistoriului aradanŭ aparține manastirea Hodoșŭ-Bodrogŭ cu 1 archimandritŭ, 4 protosinceli, 3 ieromonachi, 1 ierodiaconŭ și unŭ novițiu.

c) la jurisdicțiunea Consistoriului aradanŭ aparține 1 manastire, 11 tracte protopresbiterale, 309 comune matre, 83 comune filia, 330 biserici, 394 parochii și 61.139 numere din case, mai departe cŕ în decursulŭ anului 1882 s'au botezatŭ 14.973 nouŭ nŕscuți ; sau cununatŭ 3531 parechi, și au reposatŭ 16942 de indiviți, și cŕ în urmare în anulŭ 1882 s'au botezatŭ și respective nŕscutŭ cu 549 mai puținŭ, sau cununatŭ cu 103 parechi mai puținŭ, și au muritŭ cu 3457 indiviți mai mulți ca în a. 1881, și astfeliu detragŭndŭ numŕrulŭ celorŭ botezați, din numŕrulŭ celorŭ repoați, în decursulŭ anului 1882 se constată în numŕrulŭ poporațiunei unŭ deficitŭ în sumă de 1969 de suflete — care sumă de detragŭndu-se din numŕrulŭ totalŭ alŭ sufletelorŭ, aparținetore la jurisdicțiunea acestui Consistoriu, carele la finea anului 1882 a fostŭ de 325.663 se constată, cŕ numŕrulŭ sufletelorŭ aparțienetorie la jurisdicțiunea acestui Consistoriu a fostŭ cu finea anului 1882 în sumă de 323.964 și în urmare poporațiunea a scŕdutŭ în anulŭ 1882 fațŕ de anulŭ 1881 cu 1969 de indiviți, Sinodulŭ la propunerea deputatului Ioanŭ Popoviciu Desseanŭ enunțŕ : Datele prezentate de Consistoriu se ia la cunoscințŕ, ęr în cea ce privesce scŕderea proporțiunei constatată în decursulŭ anului 1882 se avisęzŕ Consistoriului, ca pre lŕngŕ mesurile luate pŕnŕ acum în acęsta privințŕ, se dispunŕ, ca și pre viitoriu, cŕnd se ivescŭ în comune morburŭ contagiöse, preoțimea se încunoscințeze îndatŕ despre acęsta pre protopresbiterii concerninți și prin acestia Consistoriulŭ, și în casŭ de necesitate sŕ se cęrŕ și întrevenirea autoritŕților politice spre a-se potę preveni lŕțirea mai de parte a astorfeliŭ de morburŭ.

Punctulŭ 4 din reportulŭ consistorialŭ, în carele se arętŕ, ca preoții actuali au fostŭ cu finea anului 1882 : 9 protopresbiteri, 2 administratori protopresbiterali, 209 parochii, 140 administratori parochiali, 26 capelani și unŭ diaconŭ, preoți emeriti 3 și destituiți 3 și în urmare, cŕ în decursulŭ anului 1882 numŕrulŭ parochilorŭ a crescutŭ fațŕ de anulŭ 1881 cu 1, alŭ administratorilorŭ parochiali a scŕdutŭ cu 8 alŭ capelanilorŭ a crescutŕ cu 3 și alŭ preoțilorŭ emeriti a scŕdutŭ cu unulŭ, la propunerea comisiunei se ia la cunoscințŕ.

Punctulŭ 5 din reportulŭ Consistoriului, în carele se arętŕ cŕ în decursulŭ anului 1882 a reposatŭ 1 protopresbiterŭ și 16 preoți la propunerea comisiunei se ia la cunoscințŕ.

Punctulŭ 6 din reportulŭ Consistoriului, în carele se arętŕ cŕ la finea anului 1882 au fost 35 de parochii vacante, a cŕrorŭ deplinire s'au dispusŭ, dar în unele nu s'au potutŭ efeptui din motivulŭ cŕ poporenii nu potŭ presta minimulŭ dotațiunei preoțesci prescise de regulamentulŭ congresualŭ, la propunerea deputatului Nicolaŭ Oncu, înbinatŕ cu amendamentulŭ propusŭ de Ioanŭ Popoviciu Desseanŭ. Se ia la cunoscințŕ și în vedere ca modulŭ deplinirei parochilorŭ vacante este regulatŭ prin regulamentulŭ congresualŭ, se

avisęzŕ Consistoriulŭ a continua dispusețiunile necesare pentru deplinirea parochilorŭ vacante conform aceluŭ regulamentŭ, ęr acele comune, în cari poporenii nu potŭ presta minimulŭ dotațiunei preoțesci, sŕ se constringŕ, cŕ seŭ se facŕ dotațiunea prescisa, seŭ sŕ se adfiliese.

Punctele 7 și 8 din reportulŭ Consistoriului, în carele se arętŕ cŕ la institutulŭ teologicŭ sunt aplicați unŭ profesorŭ directorŭ, 2 profesori substituiți, 2 profesori interimali, și unŭ cantorŭ provisoriu, ęr în institutulŭ sunt 68 de elevi. Se ia spre sciințŕ.

Punctulŭ 9 din reportulŭ, în carele se arętŕ, cŕ în decursulŭ anului 1882 au depusŭ esamenulŭ de calificatiune 13 clerici absoluiți și s'au hirotonitŭ întru preoți pentru teritoriulŭ acestui Consistoriu 11 clerici absoluiți, se ia la cunoscințŕ.

Reportulŭ senatului bisericescŭ, referitoriŭ la activitatea desvoltatŕ în decursulŭ anului 1882, în care se arętŕ, cŕ în decursulŭ aceluŭ anŭ acestŭ Senatŭ a ținutŭ 16 ședințe în care sau resolutŭ 586 serie de obiecte, cŕ au încursŭ 1339 de numere de esibite, cari sau resolutŭ tôte afarŕ de 24 de numere, cari sau pertractatŭ și resolutŭ în primele ședințe țienute în decursulŭ anului curentŭ, mai de parte, cŕ cauze matrimonali au încursŭ 34 cari tôte sau resolutŭ, cŕ la acestŭ Senatŭ ca la forŭ de I. instanțŕ au încursŭ 45 cauze disciplinare, dintre cari 24 s'au resolutŭ în meritŭ, 9 s'au transpusŭ fiscului Consistorialu pentru intentarea acțiunei disciplinare, ęr în 12 s'au ordonatŭ întregirea cercetării, — ęr ca la forŭ de a doua instanțŕ au încursŭ dela scaunele protopresbiterale 7 cauze disciplinare, cari tôte s'au resolutŭ ; — la propunerea comisiunei, se ia spre sciințŕ.

Reportulŭ senatului strinsŭ bisericescŭ dela Consistoriulŭ din Oradea-mare, în carele se arętŕ, cŕ aceluŭ senatŭ a ținutŭ în decursulŭ anului 1882 9 ședințe, în cari au pertractatŭ și resolutŭ 230 de obiecte, cŕ forŭ disciplinarŭ a pertractatŭ 11 cauze disciplinare, dintre cari 4 s'au terminatŭ prin sentințŕ finalŕ, ęr în 7 s'au adusŭ decisŭ interlocutorie, și suntŭ încŕ în curgere — ca forŭ matrimonialŭ a pertractatŭ și resolutŭ 5 cauze matrimoniale — mai de parte cŕ aceluŭ Senatŭ se compune din 9 asesorŭ onorari, cŕ la jurisdicțiunea aceluŭ Consistoriu aparținŭ 7 protopresbiterate, cu 282 parochii matre și 78 filiale cu 291 biserici, dintre parochii 243 sunt deplinite, ęr 39 sunt vacante — mai de parte, cŕ preoții actuali suntŭ 4 protopresbiteri, 3 administratori protopresbiterali, 189 parochii, 29 administratori parochiali, 9 capelani și unŭ preotŭ disponibilŭ. Esamenŭ de calificatiune au depusŭ 7 clerici absoluiți, ęr în decursulŭ anului 1882 întru preoți s'au hirotonitŭ 8 ; numŕrulŭ sufletelorŭ cu finea anului 1882 au fost 154.907 în urmare poporațiunea a crescutŭ în decursulŭ anului 1882 fațŕ de anulŭ 1881 cu 659 de indiviți ; ęr numŕrulŭ nŕscuțilorŭ în anulŭ 1882 a fost de 8556, alŭ mortilorŭ de 7727 ęr alŭ parochilorŭ cununate de 1332 ; mai de parte cŕ în decursulŭ anului 1882 s'au edificatŭ 8 biserici, și s'au renoitŭ 15 ; și cŕ una din aceste biserici a fostŭ sŕnțitŕ prin Prea Sŕnția Sa, parintele Episcopŭ diecesanŭ, cu coopeperarea vicariului episcopescŭ și a mai multorŭ presbiteri ; în fine se arętŕ, cŕ averea bisericelorŭ singuratice constŕ din 112.758 fl. 52 cr. capitalŭ, 4018 jugere 1546° □ pŕmŕntŭ estravilanŭ și 147 case parochiale cu intravilane și alte superedificate — precum și acea imprejurare cŕ visitŕndu vicariulŭ epis-

copescu mai multe oficie parohiale, și aflându unele defecte în condurea aceloră s'a emisă cerculariulă consistorială dto 28. Decemvre 1882 Nr. 1219 B. — la propunerea comisiunei inbinată cu amendamentul deputatului Mircea V. Stanescu: Se ia cu plăcere la cunoscință.

Petițiunea preotului Nicolaș Petrescu din Remetea contra colegului său Georgiș Chirița, se transpune Consistoriulă din Arad, pentru rezolvire competentă.

Rogarea poporeanului Ioanș Jicuțu din Remetea de a-se lua la respundere preotulă Georgiș Chirița, pentru administrarea fondului școlariu din Remetea, se transpune Consistoriulă pentru rezolvire competentă.

Rogarea mai multoră poporenă din Remetea, ca se-li-se concedă a trece din parochia preotului Nicolaș Petrescu, în parochia preotului Georgiș Chirița, se transpune Consistoriulă spre rezolvire competentă.

Reportulă Consistoriulă aradană referitoriă la insarcinarea Sinodulă, emanată sub Nr. 89 din anulă trecut, în carele se arătă, ca consistoriulă a resolutu în merită caus'a disciplinaria intentantă în urma decisulă sinodală Nr. 70 din 1881 la propunera comisiunei se ia la cunoscință.

Reportulă Consistoriulă, în carele se arătă, că a satisfăcută insarcinări emanate de la Sinodulă sub Nr. prot. 77 din anulă trecut, și anume, ca ordinându cercetare din imprejurarea, că în două comune din cerculă electorală ală Birchișului s'a votatū pre doi indiviși, cari nu ar aparținē bisericei nōstre — s'a constatū, că acei indiviși în adevēru aparținū la biserica nōstră, la propunera comisiunei se ia la cunoscință.

Reportulă Consistoriulă, referitoriă la decisulă sinodală Nr. 90 din anulă trecut, cu privire la stērpirea concubinatelorū în carele se arătă, că Consistoriulă, încercându în mai multe părți din eparchia a asecura cele dispuse, prin decisulă consistorială provocatū, a întimpinatū cele mai mari greutăți, și anume că în o comună silindu-se unū dintre poporenii, cari trāescū în concubinatu, cu ajutorinlă autorității politice a părăsi acestū modū de vieță ilegală — respectivū poporenii aū produsū în acea comună turburări religionarie, mai de parte că s'a făcutū Consistoriulă aretarea, că unū preoți de ai nostri ar impedece inșiși dispozițiunile luate de autoritatea politică, recercatā a veni intrajutoriū întru stērpirea concubinatelorū, precum și aceea că altū preotū pentru interese condamnabile ar permite la indiviși, cari nu aū etatea de a păși la taina cununiei a viețui în concubinatu; și în fine aretându consistoriulă, că de și în astfelū de casuri, procede cu totā rigōrea, totuși astfelū de casuri potū se fie mai multe, și ele potū compromite cauza în ochii autorităților, la cariș recurgemū după ajutoriū, și că sub astfelū de imprejurări reulă din cesțiune reclamā timpū mai îndelungatū, și anume recere, ca se căutămū vindecarea reulă prin mijloce, de cariș dispunemū noi însine, cu atât mai vērtosū, că după datele substernute în această causă, isvorulă reulă provine durere parte din esemplulă reū ală multoră preoți, parte din motivulă, că alți preoți nu desvōltā destulă energiă întru stērpirea reulă, parte din motivulă, ca pășirea la taina cununiei este îngreunată prin multe pedeci și tacse, din care causă Consistoriulă se vede necesitatū a propune Sinodulă, că se-i incredințe această causă — spre a lua mai întăiū dispozițiunile necesariē pentru stēr-

pirea concubinatelorū, și numai în casurile, în cariș se va areta, că este oportunū, se recurgă și la ajutoriulă organeloră administrațiunei politice, — la propunerea comisiunei se ia la cunoscință.

Aretatea Consistoriulă că în decursulă anulă 1882 pacea religionariă a fost conturbată în 4 comune și că Consistoriulă a luatū deja dispozițiunile necesarie pentru incetarea mișcărilor religionarie, la propunerea comisiunei se ia la cunoscință.

Rogarea mai multoră poporenă din orașulă Vinga de a-se dispune deplinirea parochiei vacante de acolo, se transpune Consistoriulă pentru rezolvire competentă.

Rogarea lui Petru Moșescu și consociiș din Secusigiū pentru instituirea unū postū de capelanū pre lângă preotulă Meleție Miculescu de acolo: Se transpune Consistoriulă pentru rezolvire competentă.

(Va urma)

D i v e r s e .

* Pr. S. Sa Dluș Episcopū Ioan Mețianū a plecatū erī în visitațiune canonică în ținuturile Ienopolei (Boroșineului) și Butenilorū, din comitatulă Arad, precum și în părțile Beliului, din comitatulă Bihărei.

Înăugurarea statuei lui Ștefanū celū Mare. Astăzi în 5. Iuniu se va serba în Iași înăugurarea statuei lui Ștefanū celū Mare, la care actū va asista Regele Carolū I. și regina. Șântulū Sinodū alū bisericei autocefale române va fi reprezentatū în corpore. Pentru Regele și Regina s'a ridicatū unū pavilionū mare de catifea de purpură cu aurū căptușitū cu metasă albastră. Pe drumurile asfaltate ale pieții sunt ridicate tribune pentru înaltulă clerū, corpurile legiuitoare, academia română etc.

* Instrucțiunea în Serbia. Învēțatorul din Bucuresci ne spunē că în Serbia sunt actualmente două școle normale de institutori: una la Belgrad, cu 143 elevi; alta la Niș cu 168 elevi. O mie de elevi la două miliōne de locuitori se împărtășescū de învățământulă secundarū. Mai sunt și 25 progimnasii cu câte 4 clase numai și c'o populațiune de 4727 elevi. Învēțământulă superiorū este reprezentatū numai printr'o școlă: Școlă înaltă din Belgrad, care n'are pretențiunea de universitate, nici decerne vre-o diplomă de doctorū; ei se mărginesce numai în a prepara tinerii pentru carierile liberale. Acastă școlă numēra în anulă trecutū 172 elevi, din cariș 86 pentru dreptū, 21 pentru istorie, 41 pentru sciințe pure și aplicate. Afară de această școlă unū numărū de tineri sunt trimiși în universitățile străine, cu cheltuēla statulă seū a familiiloră lorū.

* Logodnă. Teodor Papp notariū cercualū din Cheșa în ziua de înălțarea Dluș și-a logoditū de soție pe Dșiōra Iosefina Leucuța din Coroiș.

* Ocrotirea studenților în Blasiū. Din Blasiū ni se scrie cu data de 6 l. c. între altele: „Vē este cunoscutū negresitū, că la noi în Blasiū se face tot posibilulă pentru ajutorarea studenților lipsiți și diligenți. La toți, începând dela Preasânția Sa Metropolitană, la canonicii, la profesori, ba și la unii civiliș se află studenți lipsiți însă bunii în quartirū, capețând tōte cele trebuincioșe, hrană, vestminte s. a. gratis. Cu tōte astea însă se simte în generalū forțtare lipsa de quartire, căci studenții, harū Domnuluiș se înmulțescū, însă locuitoriș, cariș primescū în quartirū studențiș, scadū, și așa de multe-orī veți câte

12—15 înși într'unu' quartirū, de unde apoi firesce urmază, că mulți se și bolnavescū. Vedēnd lipsa cea mare de quartire Escelenția Sa P. S. Metropolitū Dr. Ioanū Vancea a binevoitū a dona suma de 30,000 fl. v. a. cu scopū să se construiască unū edificiu lângă seminariulū teologilorū, unde să se primescă școlariī în quartirū dānduli-se și menagiulū (viptulū), parte ca stipendiați, parte pentru platā. Acēstā clādire se asigurā, că va fi gata în anulū 1884. — Prin acēstā faptā maritimōsā Escelenția Sa a satisfăcutū unei trebuințe mari de multū simțite și și-a cāștigatū unū titlu nou și nestersū la recunoscința tinerimei școlare, care i era de multū asigurată în urma parintesei îngrijiri ce a documentat'o pentru dēnsa prin asemeni fapte generose menite a îmbunătăți sōrtea școlariilor dela institutele din Blasiū. Gazeta T.

* **Reuniunea preoților și învățătorilor rom.** gr. or. din cerculū inspēct. de scōle alū Birchișului va aranja în 4/19 Iuniū 1883 petrecere (maialū) în pădurea din comuna Țela. Escursiunea va fi în pădure la 11 ore nainte de amēdi și începerea dansului. — Cu acēstā ocaziune va concerta și corulū plugariilor din Chisetei sub conducerea Dluī L. Șepețanū începāndū la 3 ore după amēdi cu următoarea Programā: 1) „Cântulū ginteī latine“ cor. barb. 2) „În Maiū“ cor. barb. și cor. nest. 3) „Penesiū Curcanulū“ poes. de V. Ales. decl. de cor. C. Draghiciū. 4) „Stēua Romāniei“ cor. barb. 5) La iubileulū de 25 ani“ cor. barb. 6) „Cāntecū festivū poes. de Păcățanū decl. de corist. de G. Gerda. 7) „La armā“ cor. barb. 8) „Hora Sinaiū“ cor. micstū. 9) „Moș Martinū“ poes. de Grozescu, decl. de corist. D. Șumanū. 10) „Junimea parisanā“ cor. barb. apoi se continuā dansulū, la 7 ore urmēzā „Nunta țerānescā. Tablou naționalū de V. Alesandri. Alex. fiu de boerū corist. I. Micu. Frunza Vēnātorii corist. D Toma. Kir. Găitanū loghiotatos corist. D. Gerda. Ilenuța fata lui, de M. Budințanū. Moșu Trochinū frunțașu corist. V. Gerda. Troțușanū mire corist. I. Șumanū. Vornicelū corist. D. Radulescu. Privighitoriū corist. C. Draghiciū. Țerani, țerance coriști și coriște. Prețulū de intrare pentru persōnā 1 fl 50 cr. pentru familiā 2 fl 50 cr. Pentru beuturi și mēncāri cu prețuri moderate s'a făcutū dispozițiune: Comitetulū aranjatoriū. Timpū ne favorabilū nu impedează ținerea maialului și a concertului.

* **Bibliografie.** *Catechismū pentru învățământulū religiunei dreptcredinciose resăritene în scōlele primare de Moise Toma*, administ. protopresb. și asesorū conșist. prelucratū de Simeon Popescu. Edițiunea II, emendată și amplificată. Sibiiū. 1883. Editura erediilorū lui Moise Toma. Tipariulū tipografiei archidiececane. Prețulū 30 cr. v. a. Se pōte procura din librăria tipografiei archidiececane în Sibiiū.

Elemente de Istoria Naturală pentru șcōlele populare de Dr. Daniil Barcianū. În trei cursuri. Cursulū II. Cu numeroșe ilustratiuni intercalate în textū. Sibiiū, 1883 Tipariulū Tipografiei archidiececane. Prețulū 60 cr. v. a.

Carte de cetire sau *Lecturariu romānescū* pentru alū II. și alū III anū alū șcōlelorū populare de Nicolaū Ieremievi. (Retipărire nechimbată a edițiunei din anulū 1882). Prețulū unū exemplariū legatū în pânză 35 cr. v. a. Viena. La editura c. r. de cărți școlastice. 1883.

Concursē.

Concursū se deschide pentru unū stipendiu de 120 fl. v. a. din fondațiunea *Gavriilū Faurū de Teiușū*.

Recurenții aū se astērnā recursele lorū până în 10. Augustū st. vechiū a. c. la Consistoriulū din Oradea-mare instruite cu adeverințe că sunt romāni gr. or. seraci, și cu testimoniū de pre anulū școl. curentū cumcā sunt diligenți întru învățăturile ramului ce și aū alesū. Se vor preferi descendenții de linia bărbătescā din numita familiā Faurū, apoi descendenții din linia femeescā.

Aradū, în 20. Laiū 1883.

Ioanū Mețianū, m. p.

Episcopulū Aradului.

Concursū pentru parochia vacantā din comuna *Conopū*, protopresbiteratulū Totvaradieī cu terminū de alegere pe 10/22. Iuliū 1883. care parochie e clasificată de a 3-a clasā.

Emolomintele sunt: 1/2 sesiune pāmēntū arātorii, care aduce venitū curatū de 87 fl. Birū dela 185 de numere de case una mēsurā cucurușū sfārmatū computatū în suma 222 fl. Stolele îndatinatē computate în 108 fl. Suma 417 fl.

Doritoriī de a dobāndi acēstā parochia sunt pofțiți a-se presenta până la ziua de alegere în s. bisericā din Conopū pentru de a-și arēta desteritatea în cāntare și predicā.

Recursele ajustate conform statutului organicū sunt a-se trimite Reverendissimului Domnū Vasilie Beleşū protopresbiterū în Totvaradia per Soborsin.

Conopū, 29. Maiū st. v. 1883.

Comitetulū parochialū.

În conțelegere cu mine: **Vasilie Beleşū**, m. p. protopopū

În urmarea ordinațiunei Venerab. Cons. eparchialū Aradanū dto 20 Decemvre 1882 Nr 3467. B. și de dto 10. Martiu 1883. Nro 693. pentru îndeplinirea în modū definitivū a parochiei gr. or. de clasa III din opidulū *Ciaba*, (în comitatulū Bichisului, protopresbiteratulū Chisineului) prin acēstā se escrie concursū cu terminū de alegere pe 19. Iuniū vechiū a. c.

Emolumentele sunt: 1) Casā parochialā cu două chilii și grādinā. 2) 27 jugere de pāmēntū estravilanū, a 12. fl. face 324. fl. 3) Dela orasiū 30. fl. 4) Birulū lecticalū se urcă la 90. fl. 5) Venitele stolari 90. fl. care tōte la olalta facū 534. fl.

Recurenții sunt avisați: ca recursele lorū, ajustate în sensulū Regulamentului pentru parochii, adreseate comitetului parochialū, până în prețiu'a alegerei se le substērnā Reverendissimului Domnū protopresbiterū tractualū Petru Chirilescu în Chitighazū (Kétegyház) iar în vr'o duminică seū serbătore să se presinte în sânta bisericā din locū spre a-și documenta desteritatea în cāntū și cele pastorale. — Recurenții cu calificatiune superiōrā vor fi preferiți.

Datū din ședința comitetului parochialū gr. or. din opidulū Ciaba, ținutā la 8. Maiū 1883.

Comitetulū parochialū.

În conțelegere cu mine; **Petru Chirilescu**, m. p. protopresb.